

Idees d'actualitat – The Israel-Hamas conflict: geopolitical implications and foresights

The Hamas attacks and the subsequent Israeli offensive in Gaza are having a major diplomatic and security impact, not only for the Middle East but also for the Euro-Atlantic region as a whole, as it appears that maritime security will now become a central element of NATO and EU strategy on its southern flank. If attacks by Houthi militias from Yemen or directly from Iran have been disrupting shipping in the Red Sea and access to the Suez Canal for a couple of months now, it cannot be ruled out that an escalation could lead to attacks spreading to the Eastern Mediterranean, especially in the event of a large-scale conflict involving Hezbollah. If that were to happen, shipping, offshore energy platforms and submarine cables in the Mediterranean would be at risk. Thus, the region's potential as a hub for future energy production, including renewables and new electricity interconnections, and commercial and digital infrastructures linking Europe, Asia and Africa, will depend on regional stability and the management of geopolitical risks being kept at a reasonable level.

The war with Hamas will have a lasting impact on Israel's military strategy and economy, and there are concerns about the long-term effects of the war, as parallels can be drawn with the 'lost decade' between 1973 and 1982 that followed the Yom Kippur War. Defence spending, deficits and inflation rose and led to a financial crisis that could only be reversed by the implementation of an economic stabilisation plan in 1985. Although there are

differences with the past, a protracted war could slow Israel's economic growth. The IMF expects the deficit to rise to 6.6 per cent of GDP, with increased defence spending leading to cuts in civilian ministries. Moreover, the gradual return of reservists to civilian life could also have political consequences, as at the time of the Hamas attacks Israel was already in the midst of a cycle of unrest against the government's attempts to dismantle the rule of law. Although the protests were halted by the onset of the conflict, discontent is now growing again, and more than three-quarters of Israelis want Netanyahu out of office when the war is over.

At the same time, even if the intensity of the fighting makes it premature for some to speak of a "post-Gaza" phase, it is clear that a ceasefire cannot even be considered without beginning to consider post-war scenarios. At present, Washington's proposal aims to ensure security through a predominantly Arab multinational force, preferably under the mandate of the UN Security Council, and the establishment of an interim Palestinian administration under the aegis of the Palestinian Authority, the only Palestinian entity recognised by all, including Israel. For its part, the Arab plan (under Riyadh's leadership) envisages the creation of an inter-Arab executive council comprising the Palestinian Authority, Egypt, Jordan and the signatory states of the Abraham Accords.

However, the implementation of this plan could exacerbate geopolitical rivalries between Qatar, Saudi Arabia and the United Arab Emirates, as they all want to play a leading role. Qatar is a central player in the conflict, having hosted and financially supported Hamas' political wing since 2012, and now leading the diplomatic initiative to secure the hostages' release. Saudi Arabia, in competition with Iran for regional hegemony, has historically supported the Arab-Israeli peace process and could seek to install the Palestinian Authority (PA) in post-war Gaza. However, this would run up against Israeli opposition, the PA's unpopularity among Palestinians themselves and the popularity of Hamas. For its part, the UAE, always wary of possible shifts in regional power dynamics, has been involved in providing humanitarian aid to Gaza and proposes that the enclave be managed under the leadership of a renewed PA.

The security crisis in the Red Sea is particularly damaging to Europe, insofar as it has almost halved transit through the Suez Canal, the great artificial route of maritime transit along with the Panama Canal, while costs have risen by 21% and freight rates by 150%, which is benefiting Morocco. Indeed, shipping lines are taking advantage of the crisis to increase their profits and improve their market capitalisation. They are looking for cheap, efficient and well-located ports to serve as a logistical base for the new route via the Cape of Good Hope. Morocco has the ports of Casablanca and Tangiers, which have a privileged location between the Atlantic and the Mediterranean, between Africa and Europe, high capacity facilities, lower wages and lower environmental costs, circumstances that favour more competitive rates than those of the Spanish, French and Italian ports. Morocco thus gains logistical weight and hence political power. We must also keep in mind that in exchange for the full restoration of diplomatic relations between Morocco and Israel, Tel Aviv unilaterally recognised Moroccan sovereignty over Western Sahara and is today a major supplier of arms and security systems to Morocco.

In this context, the drone attack on US military installations in Jordan, near the Syrian border, which killed three US soldiers, is a cause for concern. Pending the results of ongoing investigations, President Joe Biden has attributed the attack to Iranian-backed radical groups operating in Syria and Iraq, while Jack Sullivan, the US National Security Advisor, has stated that instead of de-escalation, escalation is taking place. Indeed, while Iran has so far fought Israel and the United States through proxy armed groups, in recent weeks it has been its armed forces and Revolutionary Guards who have attacked a merchant ship off the coast of Oman and launched missile attacks on Syria, Pakistan and northern Iraq.

In short, the current conflict in the Middle East (or perhaps it would be better to speak of conflicts in the plural) is taking place at a time when the struggle for hegemony is intensifying. On the one hand we have the US (which is facing an election year that could mean the return of Donald Trump to the presidency) and an EU that is increasingly residual and immersed in its recurrent crises. On the other, the consolidated Asian powers (led by China but also South Korea and Japan in economic and cultural matters, and Russia in the military sphere) and emerging powers (led by India, and also Turkey, Indonesia, the Gulf monarchies, Iran and Indonesia).

Moreover, if there is one place in the world where friction points between the old dominant power and the new emerging power, it is the Middle East, where global dominance has historically been elucidated. For this reason crises have multiplied in this over the past year, from its northernmost tip (Nagorno-Karabakh), where Azerbaijan, with Turkey's invaluable support, has defeated Armenia thanks to the weakness of its great Russian ally, to its southernmost tip, with Ethiopia embroiled in a terrible war in Tigray and obsessed with finding a direct outlet to the sea, culminating in the recent agreement with the breakaway region of Somaliland that provides it with a corridor to the open sea and a deep-water port.

Definitely, the major Middle Eastern powers, Turkey, Israel, Iran, Ethiopia and Saudi Arabia are most aware of the weakening of Western power, and have therefore decided to pursue their own agenda with a view to positioning themselves better on the global stage if this transfer of economic and technological power and political influence to the East is confirmed in the coming years.

Photography: Yasser abu raya, Wikimedia Commons.

Joan Llurba, trainee student at the CETC has participated in this issue of *Idees d'actualitat*.

International politics and globalization

Jamie Dettmer The two-state solution is dead. Why pretend anymore?

L'autor de l'article assenyala el canvi actual de l'opinió pública israeliana que no creu en la coexistència d'un estat jueu amb un de palestí. Després dels atacs del 7 d'octubre de Hamàs i les greus disfuncions en matèria de seguretat, els israelians han perdut la fe en una solució de dos estats. Una majoria s'oposa a l'establiment d'un estat palestí independent i està en un estat d'ànim bel·ligerant, tal com indiquen les enquestes. Aquest enduriment de l'opinió s'alinea amb els patrons històrics segons els quals els grans xocs violents beneficien els partits de dreta. Tot i la insatisfacció amb el primer ministre Benjamin Netanyahu, alguns personatges polítics i militars, com l'exprimer ministre Ehud Olmert i l'excap de Shin Bet Yaakov Peri, han manifestat el seu suport a una solució de dos estats. Argumenten que ignorar el tema palestí no funcionarà i subratllen els dos estats com l'única opció viable. Olmert subratlla també la necessitat de lideratge per implementar solucions impopulars però necessàries. Yaakov Peri per la seva banda rebutja la idea que no hi ha socis palestins seriosos per a negociar la pau i suggereix possibles successors del president de l'Autoritat Palestina (AP), Mahmoud Abbas. Destaca els riscos que Hamàs guanyi força a Cisjordània si no s'altera la dinàmica actual. S'observa la col·laboració entre les agències de seguretat de l'AP i Israel, però persisteixen les preocupacions sobre possibles disturbis a Cisjordània. Ronen Bar, l'actual cap de Shin Bet, comparteix la seva preocupació sobre una possible erupció de violència a Cisjordània degut a l'augment de la violència entre els colons israelians i els palestins. Malgrat les crides d'alguns sectors per a una solució de dos estats, el Likud i els partits nacionalistes continuen oposats, amb Netanyahu criticant el procés d'Oslo i afirmant que no hi ha ningú amb qui negociar pel costat palestí.

The Economist After it ends, the war in Gaza will still continue to shape Israel

Des de *The Economist* es comenta que malgrat les batalles en curs a Gaza i els esforços per abordar les preocupacions immediates, es preveu que la guerra amb Hamàs tingui un impacte durador en l'estratègia i l'economia militar d'Israel. En efecte, aquest conflicte ja es considera el pitjor en víctimes d'Israel en mig segle i el més prolongat des de la Guerra de la Independència de 1948-49. Econòmicament, preocupen els efectes a llarg termini de la guerra, fent paral·lelismes amb la "dècada perduda" entre 1973 i 1982. La despesa en defensa, els dèficits i la inflació van augmentar durant aquest període, donant lloc a una crisi financera que només es va poder evitar per la posada en marxa d'un pla d'estabilització econòmica el 1985. Tot i que existeixen diferències entre l'economia actual i la passada, alguns es preocupen que una guerra prolongada pugui obstaculitzar el creixement d'Israel. Abans del conflicte, l'FMI tenia projeccions econòmiques positives per a Israel, amb un creixement esperat del PIB i un dèficit baix. Tanmateix, la guerra ha frenat el creixement, provocant un dèficit més ampli. El Banc d'Israel preveu una expansió del PIB del 2%, mentre que l'OCDE i S&P ofereixen previsions més pessimistes. El dèficit ha augmentat fins al 4,2% del PIB, requerint un augment de la despesa de defensa, retallades

als ministeris civils i es pronostica un dèficit pressupostari del 6,6% del PIB. D'altra banda, la guerra ha interromput la tendència plurianual d'Israel de reduir les forces terrestres, amb un canvi en la dependència de la tecnologia a formacions més grans. La convocatòria de més de 300.000 reservistes ha tensat l'economia, afectant diversos sectors, inclosa la indústria tecnològica. S'estan enviant a casa milers de reservistes, però Israel planeja mantenir una major presència militar, la qual cosa requereix un augment de la despesa en defensa. El retorn dels reservistes a la vida civil podria tenir conseqüències polítiques, com es va veure després de guerres anteriors. Israel es va veure implicat en aquest conflicte quan es trobava immers en disturbis civils pels intents del govern de dreta liderat per Binyamin Netanyahu per influir en el poder judicial. Tot i que les protestes contra les reformes legals es van aturar inicialment durant la guerra, ara el descontentament està creixent, amb més de tres quartes parts dels israelians que expressen el desig que el primer ministre deixi el càrrec després del conflicte. En darrer terme, s'espera que les repercussions econòmiques i polítiques del conflicte donin forma al futur d'Israel, i afectin una generació de joves treballadors israelians que assumiran les càrregues financeres i de reservistes durant els propers anys.

Pauline Garaude Des plans d'un «après-Gaza» se trament déjà en coulisses

L'autor se situa en el context de les iniciatives que estan començant a sorgir per tal de començar a imaginar el dia després de la guerra partint de la premissa que la presència de Hamàs ja li va bé a Israel, ja que mentre existeixin les seves milícies Palestina es manté dividida sense un govern unificat amb Cisjordània, al qual cosa impossibilita qualsevol tipus de negociació. D'altra banda, Israel ha mantingut durant anys el moviment terrorista nascut el 1987 contra el qual lluita avui, d'acord amb l'estratègia de "dividí et impera" per dividir els palestins entre nacionalistes i liberals amb l'objectiu evitar qualsevol procés de pau. Com que interessava que Hamàs no s'enfonsés, Netanyahu va confiar en l'ajuda de Qatar en acceptar que la petromonarquia aportaria 30 milions de dòlars en efectiu cada mes a la Franja de Gaza. Aquesta política de "dineros a canvi de pau" va permetre mantenir Hamàs al poder. Avui, això s'està clarament girant contra Israel. En aquest context, el cap de la diplomàcia europea Josep Borrell va afirmar a mitjans de gener considera que s'ha d'imposar una solució de dos estats des de fora per portar la pau. També ha afirmat que si davant la intensitat dels combats sembla prematur parlar d'un "post-Gaza", de què serviria un alto el foc sense ni tan sols pensar en quin serà el pas següent, ja que no pot haver fi a la guerra sense considerar els escenaris de postguerra. La proposta de Washington és la de garantir la seguretat del territori per mitjà d'una força multinacional predominantment àrab i preferentment sota el mandat del Consell de Seguretat de les Nacions Unides, i l'establiment d'una administració palestina provisional sota l'ègida de l'Autoritat Palestina, l'única entitat palestina reconeguda per tothom, Israel inclòs". El pla àrab (sota el lideratge de Riad) preveu la creació d'un consell executiu interàrab integrat per l'Autoritat Palestina, Egipte, Jordània i els estats signataris dels Acords d'Abraham. A més, ara els Estats Units estan impulsant una pau basada en la solució de dos estats, ja que consideren que aquesta és l'única manera de garantir la seguretat a llarg termini del poble israelià i palestí. El problema és que Benjamin Netanyahu s'oposa fermament a qualsevol

retorn de l'AP i a qualsevol sobirania palestina sobre Gaza, ja que s'aferra al poder per por d'acabar a la presó per les seves condemnes legals i el carrer israelià demana la seva marxa. La pressió sobre el cap de l'estat hebreu que està en joc per la seva supervivència política s'accelera. El 22 de gener va ser Yair Lapid, líder de l'oposició israeliana, qui va demanar al primer ministre que negociés una data per a noves eleccions. L'autora conclou que en una guerra on Hamàs rebutja qualsevol ingerència internacional en la gestió del "post-Gaza", on la posició israeliana és tossuda, on augmenta la pressió internacional dels Estats Units, Europa i els països àrabs, i on Ramala ja no té un líder carismàtic, la qüestió d'un nou paper per a l'Autoritat Palestina pot semblar prematura, però que la perspectiva d'una solució política amb la creació d'una Palestina cada dia s'enforteix una mica més i sembla inevitable.

Talal Mohammad What Gulf States Want in Gaza

L'article analitza les implicacions geopolítiques per al futur de Gaza. El conflicte ha provocat un nombre important de víctimes en ambdues parts, i Israel i els Estats Units advoquen per l'exclusió de Hamàs de l'administració de Gaza. Proposen com a alternativa l'establiment d'una força multinacional que inclogui estats àrabs, que podria generar rivalitats geopolítiques entre Qatar, l'Aràbia Saudita i els Emirats Àrabs Units. Qatar és un actor central en el conflicte, ja que ha acollit i donat suport econòmic a l'ala política de Hamàs des del 2012. L'estratègia geopolítica més àmplia de Qatar implica donar suport als grups islamistes, contrarestar els seus rivals regionals, l'Aràbia Saudita i els Emirats Àrabs Units. L'autor detalla els esforços diplomàtics de Qatar, el seu paper de mediació entre Hamàs i Israel i els seus intents actuals d'aconseguir l'alliberament dels ostatges mitjançant negociacions. L'Aràbia Saudita, en competició amb l'Iran per l'hegemonia regional, ha donat històricament suport al procés de pau àrab-israelià i pot intentar instal·lar l'Autoritat Palestina (AP) a la Gaza de postguerra. Tanmateix, els reptes sorgeixen a causa de l'oposició d'Israel, la impopularitat de l'AP entre els palestins i la popularitat de Hamàs. Els Emirats Àrabs Units, prudents amb els possibles canvis en la dinàmica de poder regional, pretenen salvaguardar els seus interessos, s'han implicat en el subministrament d'ajuda a Gaza i proposen que la gestió de l'enclavament es faci en el marc d'una AP revitalitzada. La participació de Jordània i Egipte, amb vincles oficials amb Israel, és crucial en les discussions diplomàtiques sobre el futur de Gaza, tot i que l'article destaca les vulnerabilitats potencials de Jordània i Egipte que les potències del Golf podrien explotar, afectant la solució de dos estats i creant reptes per a aquests països. En definitiva, la competició entre els estats del Golf ja ha començat, amb Qatar i l'Aràbia Saudita prenent iniciatives i Israel, els Estats Units i els líders àrabs units que volen veure la fi de Hamàs. Això no obstant, la guerra entre Israel i Hamàs podria intensificar la creixent rivalitat entre els estats del Golf, donant lloc a una altra font d'escalada de tensió regional.

Bruno Maçães & Gideon Levy It's too late for the Jewish state

En el transcurs d'aquesta conversa, el corresponsal del *New Statesman* Bruno Maçães i el periodista i autor israelià Gideon Levy parlen d'una possible solució al conflicte entre Israel

i Palestina. Levy afirma que fins ara no hi ha hagut cap intent genuí d'arribar a la solució dels dos estats, i que el xoc del 7 d'octubre ha reforçat la dreta israeliana. Pel que fa a la història del conflicte, Gideon Levy considera que el moment decisiu del conflicte va ser l'any 1948, l'any de la "Nakba" (catàstrofe) en què es va desplaçar els palestins i es va fundar l'estat d'Israel. Així doncs, afirma que qualsevol solució justa ha de passar per algun tipus de reconeixement i compensació per aquest greuge. Pel que fa a la solució dels dos estats, no veu viable que puguin coexistir una Palestina desmilitaritzada al costat d'un estat d'Israel que disposi d'exèrcit. Veu més viable, malgrat tot, que es pugui arribar en el futur a un sol estat per als dos pobles, ja que l'alternativa és un estat d'apartheid. Tot i que això suposaria la fi de l'Estat jueu, obriria les portes a una democràcia amb un vot per a cada ciutadà. Levy també admet que encara queda lluny la solució d'un estat, i que això començarà a canviar quan l'estatus quo deixi de ser tolerable per als israelians. De cara al futur, confia en la següent generació, a pesar de les enquestes que indiquen que els més joves tenen les opinions més radicals envers els palestins. Podeu llegir [aquí](#) la primera part de la conversa.

Francis Ghilès Israel's historical roots and the moral decline for the West

L'autor argumenta que els líders i mitjans de comunicació occidentals semblen donar suport de manera incondicional als bombardejos israelians indiscriminats a Gaza i afirma que això ha socavat la posició de la UE respecte a Ucraïna i la seva reputació al Sud Global, a més d'alimentar el populisme i amenaçar la democràcia a Europa. També considera que cal tenir en compte la història de l'estat hebreu, fundat per jueus europeus que des del principi el van considerar, en paraules d'Avi Shlaim, "una illa de democràcia en un mar d'autoritarisme". Malgrat l'èmfasi que posava el sionisme del segle XIX en la connexió del poble jueu amb la seva llar històrica a l'Orient Mitjà, va donar lloc a un estat que s'identificava exclusivament amb Occident. Aquest fet és, a parer de l'autor, una paradoxa tenint en compte que l'antisemitisme ha imperat durant segles a Occident, mentre que els països musulmans van tenir una actitud més tolerant cap els jueus. Avui, tot i que alguns dirigents israelians parlen obertament de la possibilitat d'expulsar els palestins de Gaza, els mitjans i els líders occidentals són menys crítics amb l'estat hebreu que determinats diaris israelians com *Haaretz*. Ghilès considera que amb la seva doble vara de mesurar, els Estats Units i la UE han provocat que Palestina ocupi un lloc simbòlic per als països del Sud Global: un símbol de la rebel·lió contra la hipocresia occidental i un ordre post-colonial inacceptable. Així mateix, les vendes d'armes a l'Aràbia Saudita han fet que l'Iran reforci els seus *proxys* al Líban i el Iemen, amb la consegüent desestabilització d'Europa en benefici de Rússia i la Xina. Finalment, l'autor es pregunta per què tant els votants occidentals com la resta del món haurien de creure en els valors que han definit l'ordre mundial posterior a 1945 si els seus propis líders no són capaços de defensar-los.

Malcom Kyeyune The West's magical thinking is sinking in the Red Sea

L'autor estudia les conseqüències de l'atac de Hamàs a Israel i la posterior escalada de violència i tensions a l'Orient Mitjà. L'administració de Joe Biden va intentar inicialment contenir la situació mitjançant una demostració de força nord-americana, però aquesta estratègia va fracassar quan Hezbollah, grups armats a l'Iraq i Síria i el moviment Ansar Allah (hutís) van començar a dur a terme accions contra els interessos dels Estats Units. Els Estats Units van respondre amb una onada d'atacs al Iemen per demostrar la seva determinació, però es va enfrontar a crítiques i va revelar defectes en el pensament militar occidental, especialment l'engany de la dissuasió. Segons l'autor, durant les dues últimes dècades, el concepte de dissuasió ha passat d'una tàctica útil a una forma més patològica, i argumenta que el poder militar occidental ha disminuït significativament, tant de manera absoluta com relativa, amb els Estats Units que s'enfronten a limitacions de voluntat política i recursos per a conflictes d'alta intensitat. En lloc de re-avaluar les ambicions estratègiques, hi ha hagut una fugida cap a la metafísica, veient la guerra com un psicodrama centrat en manipular la psicologia de l'enemic mitjançant míssils de precisió i poder aeri. L'autor critica la recerca de la dissuasió per no estar interessada en la psicologia real dels oponents i, en canvi, semblar-se a una forma de màgia ritual, on s'espera que les accions simbòliques obliguin el rival a l'obediència. L'autor també qüestiona l'eficàcia d'aquests enfocaments, assenyalant que bombardejar països que han estat atacats contínuament potser no aconsegueixi la dissuasió prevista. La dependència de les narracions i els psicodrames es veu com un mecanisme d'escapament psicològic, que indica una desviació de l'estratègia militar o política real. L'article conclou que a mesura que la realitat es gira contra els Estats Units i els seus aliats, aquests es retiren cap a la fantasia i el ritual en la seva recerca per restaurar el poder de la dissuasió.

Veena Ali-Khan Why Saudi Arabia Is Staying on the Sidelines in the Red Sea Conflict

Després d'anys de guerra amb els hutis, l'Aràbia Saudita s'està mantenint al marge dels bombardejos dels EUA i el Regne Unit, que han arribat després de gairebé dos mesos d'atacs contra vaixells comercials. Els motius principals són les negociacions que manté Riad amb el grup iemenita i la voluntat d'evitar atacs per part seva. L'autora planteja que, si bé aquesta estratègia de moment ha funcionat, caldrà veure si garantirà la seguretat del país a llarg termini. Després dels atacs de 2019 contra Aramco, que van obligar a paraitzar la meitat de la seva producció de petroli, l'Aràbia Saudita va començar a cercar vies diplomàtiques per solucionar els seus conflictes regionals en comptes d'esperar l'ajuda de Washington. A banda dels contactes amb els hutis, ha mantingut obert el diàleg amb l'Iran amb l'esperança de protegir el país d'una escalada regional. A més, l'autora assenjala que feia anys que el regne saudita advertia Washington endebades de l'augment de les capacitats militars dels hutis. Amb tot, adverteix del risc que, davant l'absència d'un acord de pau oficial, els hutis puguin atacar el regne saudita en qualsevol moment, i més si decideix reprendre les negociacions per normalitzar les relacions amb Israel. Conclou que

la resolució del conflicte al Iemen dependrà, doncs, de com evolucionin les convulsions al Mar Roig.

Ian Lesser Gaza y sus derivadas: una perspectiva de seguridad transatlántica

Els atacs de Hamàs i la posterior ofensiva israeliana a Gaza han tornar a submergir l'Orient Mitjà en un estat d'agitació, amb importants implicacions diplomàtiques i de seguretat no només per a l'Orient Mitjà sinó per a la regió euroatlàntica en un sentit més ampli. Així mateix, l'autor considera que en la mesura que posa de manifest la creixent rellevància del terrorisme i la lluita antiterrorista, tot apunta que aquesta guerra incidirà en les relacions transatlàntiques en un moment en què els EUA i Europa s'afanyen a tornar a posar el focus a dissuadir el conflicte entre grans potències a Europa i l'Indo-Pacífic. També destaca que la seguretat marítima serà una preocupació creixent i un element central de l'estratègia de l'OTAN i la UE en el seu flanc meridional. Els atacs per part de les milícies hutís des del Iemen o directament des de l'Iran han pertorbat la navegació al mar Roig i l'accés al Canal de Suez. Lesser adverteix que existeix una possibilitat molt real que aquests atacs s'estenguin a la Mediterrània oriental, sobretot en cas que hi hagi un conflicte a gran escala que impliqui Hezbol·là al Líban. Si això es produeix, el transport marítim, les plataformes d'energia offshore i els cables subterranis estarien en perill. Paral·lelament, un conflicte i una inestabilitat enquistats a la Mediterrània oriental també podrien suposar costos d'oportunitat a més llarg termini. El potencial de la regió com a centre per a la producció energètica futura, incloses les renovables i les noves interconnexions elèctriques, i les infraestructures comercials i digitals que comuniquin Europa, Àsia i Àfrica, dependrà de manera crítica de l'estabilitat regional i de l'existència de uns riscos geopolítics gestionables. Dins d'aquest context inestable, el Concepte Estratègic de l'OTAN i els plans de defensa regionals anunciats a la cimera de Vínnius revelen una manera de pensar més explícita sobre l'estratègia de l'Aliança cap al sud. A la vegada, el full de ruta estratègic de la UE també identifica àrees i tasques d'especial rellevància per a la Mediterrània i l'Orient Mitjà. En tots dos casos, els responsables polítics i planificadors tindran dificultats per conciliar una estratègia cap al sud més concreta amb les demandes urgents de dissuasió i defensa davant d'un important rival que disposa d'armes nuclears a l'Est. La naturalesa difusa de l'entorn de seguretat cap al sud –Àfrica aporta les seves complexitats pròpies– sempre ha complicat l'estratègia transatlàntica cap a la regió. Així va passar durant la Guerra Freda i així segueix sent avui.

Graham Allison Trump Is Already Reshaping Geopolitics

A parer de l'autor, les eleccions presidencials dels Estats Units d'enguany ja estan tenint efectes en les relacions dels EUA amb altres països, que calculen l'impacte positiu o negatiu que tindria la reelecció de Donald Trump com a president. A Rússia, Putin podria decidir continuar la guerra amb l'esperança que Trump pressioni Zelenski perquè accepti un acord molt més avantatjós per a Rússia que el que podria aconseguir amb Biden a la Casa Blanca. Així mateix, els països europeus hauran de comptar amb la possibilitat que Trump redueixi

el suport a l'OTAN en considerar que Europa ha de ser capaç de defensar-se contra Rússia per si mateixa. A més a més, l'autor considera que les expectatives d'una presidència de Donald Trump també han tingut repercussió en l'última cimera del clima (COP28), ja que els signataris van comprometre's amb accions més enllà de 2030 alhora que evitaven comprometre's amb accions immediates. Paral·lelament un nou mandat de Trump també podria empènyer els EUA cap a una desvinculació del sistema econòmic mundial mitjançant un augment dels aranzels i el tancament de la frontera amb Mèxic.

Yann Messenger Japan's Crisis of Confidence

En aquest article publicat a The Diplomat, l'autor ressenya una sèrie d'escàndols de corrupció i lapsus ètics que han sacsejat la política japonesa durant l'últim any i mig. Les dimissions de quatre ministres del govern, incloses figures influents com el ministre d'Economia, Comerç i Indústria, formen part de les conseqüències del que es descriu com l'escàndol de corrupció política més greu de la memòria recent. El context més ampli suggereix un patró d'incidents de corrupció i frau als nivells més alts del govern i la indústria, que contribueix a una disminució de la confiança dels ciutadans en les institucions. Els escàndols impliquen diversos sectors, com ara la política, els esports, els negocis i la indústria de l'automòbil. Alguns exemples notables inclouen els profunds vincles entre els membres del governant Partit Liberal Democràtic (LDP) i l'Església de la Unificació, acusada de pràctiques depredadores. L'escàndol que envolta els Jocs Olímpics de Tòquio del 2020 implica el Comitè Olímpic i el gegant de la publicitat Dentsu en falsificacions d'ofertes i violacions de les lleis antimonopoli. També s'ha revelat que el concessionari d'automòbils usats més gran del Japó, Big Motor, estava implicat en un frau d'assegurances a gran escala, i les principals companyies d'assegurances s'enfrontaven a sancions per la fixació de preus. L'autor també analitza una discussió filosòfica sobre la "gran motorització" de la societat, destacant les accions poc ètiques dels minoristes de Big Motor, inclosa la tala il·legal d'arbres per augmentar la visibilitat de les seves botigues. L'escàndol dels fons que implica donacions no declarades a partits polítics ha provocat la caiguda de diversos ministres del gabinet, sumant-se a la crisi general de la política japonesa. L'autor suggereix que aquests escàndols, que han esclatat després d'un període d'estabilitat sota l'ex primer ministre Abe Shinzo, han sacsejat la confiança de la ciutadania en les institucions. Es parla de la disminució de la vitalitat democràtica entre els ciutadans japonesos, especialment els joves, i posa l'accent en la necessitat d'abordar els excessos en els centres de decisió perquè el Japó recuperi la credibilitat i la responsabilitat de la governança al món.

Paul Mason The west has 10 months to save Ukraine

En aquest article Paul Mason posa de relleu la terrible situació a Ucraïna i relata les històries no explicades de ciutadans ucraïnesos i membres dels sindicats implicats activament en l'esforç de guerra. Petro Tulei, vicepresident de la federació sindical independent d'Ucraïna (KVPU), subratlla que Ucraïna està a l'inici d'una tercera guerra mundial, que serveix com a barrera crucial contra un exèrcit rus que aspira a la dominació

global. El KVPU, amb membres de les forces armades, juga un paper vital en el suport de l'esforç de guerra. Subratlla la necessitat crítica de subministraments com ara roba d'abric, roba interior tèrmica, menjar, medicaments, carbó i escalfadors fets a mà per a les tropes a les trinxeres. L'article subratlla els esforços de base, sovint improvisats per grups de voluntaris i recolzats per donacions occidentals, que són essencials juntament amb els principals paquets d'ajuda militar. Segons Mason, els reptes geopolítics als quals s'enfronta Ucraïna inclouen l'oposició de certs líders occidentals i europeus, com ara els legisladors republicans als Estats Units, l'Hongria de Viktor Orbán, i la possible reticència de les elits polítiques occidentals a oferir el suport necessari durant més temps. També assenyala les preocupacions sobre la possibilitat que Ucraïna perdi la guerra i les possibles conseqüències per a Europa, posant èmfasi en la importància estratègica d'Ucraïna en la configuració de l'ordre de seguretat europeu. Argumenta per consegüent que no parar Rússia a Ucraïna podria tenir conseqüències a llarg termini per als estats europeus, inclòs l'augment de la despesa en defensa durant dècades. Mason també demana augmentar l'entrenament de les tropes ucraïneses, invertir en innovacions militars ucraïneses i centrar-se en l'armament llest per al seu ús per part dels ministeris de defensa europeus. En definitiva, l'article subratlla la necessitat urgent que les nacions occidentals i europees prenguin accions decisives per donar suport a Ucraïna i prevenir possibles conseqüències geopolítiques a llarg termini.

Tigrane Yégavian Existe-t-il un «Sud Global»?

L'article explora el complex concepte del "Sud Global" com una noció geopolítica difícil de definir. Emprat originalment per Antonio Gramsci per descriure la desigualtat a Itàlia, el terme va evolucionar i va ser popularitzat per Carl Oglesby el 1969, assolint un abast més gran després de la caiguda de la Unió Soviètica el 1991. A diferència del concepte anterior de "tercer món", el "Sud Global" inclou diversos països en desenvolupament sense unir-los en una aliança formal. L'autor assenyala que destaquen tres perspectives principals sobre el significat del "Sud Global". La primera el considera com una metàfora del subdesenvolupament en relació al Nord industrialitzat, substituint el terme "tercer món". La segona se centra en una identitat política comuna, sobretot a través de grups com el Grup dels 77 (G77), establint una visió alternativa de l'ordre internacional. Finalment, la tercera subratlla una dimensió transnacional i social, associant el "Sud Global" a l'emancipació de les regions marginades davant l'explotació, l'opressió i la pobresa. L'autor també ressenya la creixent crítica i contestació del terme "Sud Global" dins de la comunitat científica. En efecte, les divergències econòmiques, polítiques i culturals entre els països inclosos sota aquesta denominació posen en dubte la validesa d'aquesta classificació. Tot i aquesta diversitat, però, els països del "Sud Global" s'afirmen a l'escena mundial com a potències econòmiques i polítiques emergents, marcant un canvi significatiu en l'equilibri de poder global. L'Índia, la Xina i altres països asiàtics constitueixen actors clau en aquest canvi, tot i que els seus interessos i posicions divergeixen. L'article també destaca el desig de l'Índia de jugar un paper com a portaveu dels països no occidentals, alhora que busca afirmar-se en un nou ordre mundial. Tanmateix, la complexitat de les relacions geopolítiques entre aquests països posa en dubte la noció d'unitat diplomàtica dins del "Sud Global". En conclusió, l'article destaca que el concepte de "Sud global" és principalment

periodístic, ignorant les diferències polítiques i de governança dins dels estats inclosos. Les contradiccions geopolítiques i les desigualtats econòmiques persisteixen, posant de manifest la necessitat d'una reforma de la governança global per abordar els reptes actuals com el comerç internacional, la seguretat i les policrisis.

Catalonia, Spain, Europe

Política&Prosa L'agenda catalana de 2025

Des de l'editorial de la revista *Política&Prosa* s'argumenta que des de fa temps l'evolució dels esdeveniments polítics dona la sensació que la política catalana ha deixat d'existir com a tal. Tot gira entorn de la política espanyola, condicionada, d'altra banda, per una dinàmica internacional cada cop més accelerada i imprevisible. Els diferents actors polítics catalans juguen les cartes que la fortuna electoral els ha proporcionat en el marc espanyol per tal d'influir en un sentit o altre i amb la mirada posada en extreure'n rèdits a cobrar en el marc català, afirma que aquesta devaluació de la política catalana s'afegeix a la sensació que el país fa massa temps que està sense ser governat i que la darrera dècada ha estat una dècada perduda en la qual les successives majories s'han abstret de la realitat concreta del país, dels problemes de la ciutadania. El resultat, en despertar abruptament del somni, és que s'han acumulat els dèficits i a l'hora de tornar-se a posar a la feina fallen les energies necessàries per governar una realitat que en aquesta dècada s'ha anat fent més complexa. Així doncs, la represa ha de partir de les institucions, és a dir, de les eines d'autogovern existents, les definides per l'Estatut d'Autonomia de 2006 i per la Constitució espanyola, amb totes les seves limitacions que cal intentar superar, però sense deixar d'utilitzar-les en tota la seva potencialitat. Per això, és necessari insistir que governar té a veure amb l'assignació de recursos d'acord amb unes estratègies i programes. Des d'aquesta perspectiva, les eleccions al Parlament de Catalunya previstes per al febrer de 2025 constitueixen una oportunitat per girar full a aquesta dècada perduda i impulsar la represa que el país demana i necessita. Hi ha al davant un any que suposa una oportunitat per a una gran deliberació col·lectiva que ha de posar al dia l'agenda catalana amb una diagnosi dels principals problemes i la presentació de les propostes de polítiques públiques. Es tracta d'un debat pendent, d'una conversa cívica i política que permetés elaborar una visió realista de la situació del país, del seu potencial i dels seus problemes, identificar les prioritats i contrastar les propostes dels diferents actors polítics i socials. La política útil, per a ser-ho plenament en un marc democràtic, ha d'anar acompanyada també d'una voluntat d'explicació amb arguments que en permetin la cabal comprensió i la crítica quan s'escaigui. Últimament, estem veient massa exemples de com decisions de gran envergadura es pretenen despatxar amb quatre banalitats mal comptades i contades desmenjadament. Tanmateix, no tota la responsabilitat de retornar a una política útil i reflexionada és dels actors polítics; ha d'amarar tot l'espai públic. S'ha de crear i fer créixer una demanda d'aquesta política, s'ha d'incentivar des de la societat, des de les organitzacions socials més enllà dels interessos corporativistes i des de les institucions del coneixement que han d'aportar a la col·lectivitat els seus fruits. I també, i no en darrer lloc, des dels mitjans de comunicació conscients de la seva funció social. En darrer terme, obrir una nova etapa política a Catalunya que suposi superar la fractura produïda pel procés

haurà de comportar molt probablement uns acords transversals impensables fins fa ben poc, però aquests acords només seran sòlids si prèviament s'ha produït l'esforç compartit de repensar-nos. Pot semblar una ingenuïtat, però no hi ha cap un altre camí.

Kirsty Hughes The EU must rise to the enlargement challenge

La decisió d'ampliar la Unió Europea suposa un repte degut a les reformes que caldrà adoptar i la situació geopolítica actual. Per enfrontar-lo amb èxit, l'autora afirma que cal voluntat política. D'una banda, l'èxit que van tenir les ampliacions precedents donen raons per a l'optimisme. A més a més, la invasió d'Ucraïna ha reforçat la determinació política del Consell Europeu per donar suport militar al país i reobrir el procés d'adhesió. D'altra banda, però, Hongria podria posar traves a l'accés d'Ucraïna i Moldàvia, i s'ha de veure si els altres 26 estats continuaran endavant o aconseguiran guanyar-se el favor de Viktor Orbán. El marc de negociació amb aquests dos països encara s'ha de determinar i el fet que part del territori ucraïnès pugui estar encara sota el control de Rússia planteja alguns dubtes, tot i que existeix el precedent de la República de Xipre del Nord. Per continuar endavant, l'autora considera inevitable que entrin al debat de l'ampliació la votació per majoria qualificada i la possibilitat d'una Europa "de diverses velocitats". També afirma que una integració parcial dels països candidats pot donar dinamisme al procés sempre que no l'alenteixi. Finalment, recorda la importància que el Parlament Europeu jugui un paper actiu durant l'ampliació.

Laurence Boone et al. L'Union face à 2024: quel agenda stratégique?

L'article recull la transcripció de la taula rodona "Strategic Agenda for the New Political Cycle. Europe in the New Macrofinancial Environment" en la qual van participar Laurence Boone, Niall Ferguson, Enrico Letta i Isabella Weber durant la primera edició del Grand Continent Summit, celebrada a la Vall d'Aosta, del 18 al 20 de desembre de 2023. Aquí volem destacar l'aportació de Niall Ferguson que destaca que malgrat el que s'esperava en un principi, Joe Biden ha estat un practicant de l'America First defensat per Donald Trump, i possiblement un practicant més eficaç. D'alguna manera, la Llei de reducció de la inflació ha estat una mesura més proteccionista que qualsevol cosa que Trump hagi fet amb els instruments contundents dels aranzels. Crec que Europa també s'ha hagut d'enfrontar a una realitat dolorosa: la política exterior de l'administració Biden no ha estat sinó una successió de desastres, començant per l'Afganistan, que va acabar amb la total incapacitat per dissuadir Vladimir Putin d'intensificar la seva invasió a Ucraïna. L'Iran no s'ha vist en absolut dissuadit de llançar els seus poders contra Israel, i encara ens queda un any de l'administració de Biden. Per tant, la victòria de Biden el va resultar molt pitjor per a Europa del que pensaven la majoria dels europeus quan van celebrar el resultat de les eleccions. Només hi ha dos superpoders. A l'àmbit de la Segona Guerra Freda -fa anys que hi som- només hi ha dues superpotències, i Europa no n'és una, ni molt menys. Avui dia, l'estatus de superpotència depèn no només de l'arsenal nuclear, sinó també de les capacitats en Intel·ligència Artificial, informàtica quàntica i una sèrie d'altres àrees en què

Europa no és un actor rellevant. Per acabar-ho d'adobar, Donald Trump és el principal favorit sinó l'únic candidat a la nominació republicana. Si creieu que anirà a la presó, cada acció legal contra ell augmenta la seva posició davant dels probables votants republicans. La mala notícia doncs és que Europa haurà d'afrontar totes les seves transicions (energètica, climàtic, digital, estratègica) amb un segon mandat de Trump a la Casa Blanca. Ferguson també assenyala com podria ser aquest segon mandat i afirma que serà molt diferent del primer ja que no hi haurà un establishment republicà que el freni. L'administració estarà formada per membres de grups de reflexió com Heritage i America First, i a diferència del 2017 quan no en tenien ni idea i s'ho estaven inventant a mesura que avançaven, ara tenen un pla. I el pla és molt més radical del que pensem. Des d'una perspectiva nacional, es tracta clarament de purgar la burocràcia federal de tots els que no els agraden, començant pel Departament de Justícia i baixant. Però des d'una perspectiva de política exterior, qui sap? Davant d'això, afirma que cal garantir que l'aliança transatlàntica sobrevisqui a la crisi que s'acosta i deixar de pretendre que Europa pot assolir una autonomia estratègica en un període de temps realista. Al seu entendre, no hi ha cap camí creïble per aconseguir-ho. El més important és garantir que mantenim junts el que queda de l'Aliança Atlàntica. No hem de deixar que Ucraïna perdi sense voler, cosa que estem a punt de fer. I no hem de permetre que la Xina exploti divisions que ja existeixen a nivell estratègic crític.

Jon Henley Crises have split European voters into five 'tribes'

L'article ressenya l'estudi d'Ivan Krastev i Mark Leonard *A crisis of one's own: The politics of trauma in Europe's election year* que suggereix que els votants europeus es divideixen ara en cinc grups diferents en funció de les seves preocupacions pel que fa a cinc crisis principals dels últims anys: l'emergència climàtica, la crisi migratòria de 2015, les turbulències econòmiques mundials, la guerra a Ucraïna i la COVID-19. Els autors argumenten que aquestes crisis, experimentades en diferents intensitats a tot Europa, dominaran els debats de cara a les eleccions al Parlament Europeu i a les eleccions nacionals del 2024. Consideren que la crisi climàtica i la immigració siguin els principals temes de demarcació entre candidatures. L'estudi destaca que les vides dels europeus s'han vist afectades significativament per aquestes crisis, que es van sentir a tot el continent amb intensitat variable. Els autors argumenten que els ciutadans s'estan allunyant de les divisions tradicionals d'esquerra-dreta o pro/anti UE. El 2019, la lluita va ser entre populistes que defensaven allunyar-se de la integració europea i els partits mainstream que volien salvar el projecte europeu del Brexit i Trump. Aquesta vegada, la competició tindrà lloc en un context de pors com l'augment de les temperatures, la immigració, la inflació i els conflictes militars. L'estudi subratlla l'enfrontament entre dos grups principals, activistes pel clima que temen l'extinció de la vida i activistes contra la migració que temen la desaparició de les seves nacions i identitat cultural. Els que prioritzen les preocupacions respecte de la immigració tendeixen a donar suport a partits de dretes com el Rassemblement National a França o l'Alternative für Deutschland (AfD) a Alemanya, mentre que els que prioritzen el clima tendeixen a donar suport a partits verds o d'esquerres com els socialistes espanyols o l'esquerra de Polònia. L'enquesta, que cobreix nou estats membres de la UE, Gran Bretanya i Suïssa, indica que l'emergència climàtica i la

COVID-19 són les dues principals preocupacions per als votants, seguides de les turbulències econòmiques mundials, la immigració i la guerra a Ucraïna. La distribució d'aquestes preocupacions varia geogràficament, amb diferents països posant èmfasi diferent en funció de les seves experiències i proximitat a les crisis. Finalment, l'estudi subratlla que els partits polítics mainstream intentaran mobilitzar els votants sobre temes més amplis com el futur del projecte europeu. En canvi, els autors consideren que haurien de centrar-se a proposar solucions per a les preocupacions més urgents dels votants. En darrer terme, s'espera que les properes eleccions al Parlament Europeu del 2024 siguin una lluita entre diferents grups en crisi en lloc d'una simple divisió esquerra-dreta o euroescèptics-proeuropeus.

Kevin Cunningham A sharp right turn: A forecast for the 2024 European Parliament elections

Un estudi de l'European Council for Foreign Relations preveu que la ultradreta sigui el partit més votat a les properes eleccions al Parlament Europeu en nou estats membres de la UE, entre ells diversos fundadors com França, Itàlia, Bèlgica i els Països Baixos. Cinc mesos abans de les eleccions presidencials als Estats Units, els europeus estan convocats a votar el nou Parlament. A banda i banda de l'Atlàntic l'onada populista amenaça de convertir-se en tsunami. Els caucus d'Iowa i les primàries d'aquest dimarts a New Hampshire han confirmat que només els tribunals podrien frenar la carrera de Donald Trump cap a la Presidència. I a Europa, les forces populistes seran les més votades en almenys nou països dels Vint-i-set i en nou més quedaran en segon o tercer lloc, segons aquest estudi. En diversos dels països fundadors de la Unió Europea, com Bèlgica, França, Itàlia i Països Baixos partits populistes amb picades d'ullet euroescèptiques seran els més votats el juny vinent. També figuren al capdavant als sondejos a Àustria, República Txeca, Hongria, Polònia i Eslovàquia. A altres països com Bulgària, Estònia, Finlàndia, Letònia, Portugal, Romania, Suècia, i a Espanya, sembla que aquests partits creixeran substancialment. Així, el grup d'extrema dreta Identitat i Democràcia (ID) guanyaria 30 escons i amb 98 es convertiria en la tercera força del Parlament Europeu. Integren ID la Lliga (Itàlia), Alternativa per a Alemanya (AfD), Agrupació Nacional (França) o Vlaams Belang (Bèlgica). A Bèlgica també se celebren eleccions legislatives el 9 de juny amb els sondejos favorables a Vlaams Belang (ultranacionalistes de Flandes), que podrien plantejar un desafiament independentista al govern federal. Per primera vegada doncs, una coalició dels democristians del Partit Popular Europeu (PPE), que serà el més votat, amb Identitat i Democràcia i Conservadors i Reformistes Europeus (ECR) sumaria el 49%, prop a de la majoria, davant de l'actual 43 %. Paral·lelament, el Partit Popular Europeu i l'Aliança Progressista de Socialistes i Demòcrates segueixen perdent suports, una tendència que ja es va observar a les dues últimes convocatòries electorals. L'estudi subratlla que serà decisiu el Fidesz de Viktor Orbán, que podria comptar amb 14 eurodiputats i que si s'integrés a l'ECR, liderat per Fratelli d'Italia de Giorgia Meloni, seria el tercer grup al Parlament Europeu. Juntament amb ID superaria el 25% dels escons, més que els socialistes o el PPE. Ara bé, els autors també assenyalen que aquests dos grups populistes ja van intentar unir-se sense èxit. Discrepen, per exemple, en la visió sobre les relacions amb Rússia. A l'ID són més propers al Kremlin mentre que a l'ECR defensen clarament els

objectius d'Ucraïna. A la vegada, dins del PPE hi ha partits menys reticents a pactar amb els populistes, com el Partit Popular d'Alberto Núñez Feijóo, ja que governa a diverses comunitats autònomes amb Vox, mentre que Plataforma Cívica del polonès Donald Tusk s'oposa rotundament a qualsevol acostament als populistes. Finalment, l'estudi també adverteix que els resultats podrien tenir conseqüències greus per a l'agenda política de la UE, per exemple, per al Pacte Verd Europeu, el suport a Ucraïna i l'aplicació de l'Estat de dret dins del bloc. Així per exemple, amb un gir significatiu a la dreta, és probable que a partir del juny del 2024 prevalgui una coalició contrària a l'acció climàtica, i en política migratòria ja s'ha comprovat la influència dels populistes en el nou Pacte de Migració i Asil. En la perspectiva que en el proper Parlament entrin grups prorussos i es produeixi l'afebliment d'una coalició política disposada a fer respectar els valors democràtics europeus, hi podria haver conseqüències per a l'esforç bèl·lic d'Ucraïna i la futura tasca de la UE per fer respectar l'Estat de dret. En darrer terme, el que està en joc, tant als Estats Units com a la UE, és el futur de la democràcia.

Democracy diversity and culture

Nuno Severiano Teixeira Resiliència democràtica

Al llarg de 2024, la meitat de la població mundial, en més de 60 països de tots els continents, està convocada a les urnes i més de quatre mil milions de persones votaran a les eleccions presidencials, legislatives o locals. Per bé o per mal, les tries que facin aquestes votants determinaran no només el destí dels seus països, sinó també el futur de la democràcia i de l'ordre internacional. La paradoxa, però, és que en el moment en què més persones que mai exerciran el seu dret de vot, més atacs rep la democràcia, per part de règims autocràtics a l'estranger i de tendències il·liberals i populistes dins les seves fronteres. Enrere queden els dies del triomf de la democràcia liberal i de la universalització de la democràcia com a únic règim internacionalment legítim, i les polítiques de foment de la democràcia. Avui, la democràcia liberal està en retrocés i el nombre de persones que viuen en un règim democràtic i la qualitat de la democràcia, tots tres indicadors, estan disminuint. En el seu informe de 2023, Freedom House confirma que durant 17 anys consecutius hi ha hagut un descens progressiu dels indicadors de llibertats civils i polítiques. I el V-Dem Institute de la Universitat de Göteborg, en el seu informe de 2023, afirma que, per primera vegada en dues dècades, hi ha més autocràcies que democràcies liberals, i que el 72% de la població mundial viu sota règims autocràtics o en vies d'autocratització. Aquest és el context en què es disputarà l'any electoral més global de la història i les eleccions del 2024 seran una prova de resiliència democràtica. A la Xina, les eleccions ja van tenir lloc i Xi Jinping va ser elegit per unanimitat per a un tercer mandat històric, que probablement li garantirà un mandat de per vida. A Rússia, Putin es presenta al seu cinquè mandat al març i no s'enfrontarà a cap oposició real. Tot es juga, doncs, en l'àmbit de les democràcies. A Europa, sota els efectes de la inflació, la immigració, la corrupció i el cansament de la guerra d'Ucraïna, la dreta radical ha anat agafant protagonisme. Té el poder a Itàlia, Eslovàquia i Hongria, on Orbán s'ha convertit en el model de l'il·liberalisme. Ha estat el partit més votat als Països Baixos i creix com a principal força d'oposició a França, Alemanya, Àustria i, sorprenentment, també a Portugal.

Més importants seran les eleccions al Parlament Europeu del juny, on l'extrema dreta segurament reforçarà la seva posició, potser no prou per amenaçar l'hegemonia tripartita de socialdemòcrates, demòcrates cristians i liberals, però sí per bloquejar decisions i condicionar l'agenda política dels partits de centre moderat. Finalment, les eleccions més decisives seran les presidencials americanes, on el risc per a la democràcia i l'ordre internacional serà el retorn de Trump. En política interior, significaria l'atac a la independència de la justícia, l'intent de control dels mitjans de comunicació, la instrumentalització del Departament de Justícia per perseguir els adversaris, i els interessos privats i l'Estat al servei de finalitats personals. En política exterior, tornaria a imposar-se el bilateralisme transaccional, l'hostilitat als aliats i la fascinació pels dictadors. La primera decisió seria probablement acabar amb el suport a Ucraïna. I una victòria russa a Ucraïna no deixaria d'animar altres ambicions territorials, especialment a Taiwan. Això és el que està en joc a les properes eleccions americanes: la democràcia i l'ordre internacional.

Ana Basanta L'aposta de Portugal per l'educació i la inclusió social

L'article analitza l'anomenat miracle educatiu portuguès per conèixer com ha aconseguit disminuir l'abandonament escolar prematur i com ha reduït les desigualtats entre l'alumnat, a més de plantejar si és possible extrapolar aquest cas d'èxit a altres sistemes que, per proximitat geogràfica i cultural, com Espanya i Catalunya, podrien continuar les seves passes. L'autora destaca que a Portugal es van posar d'acord políticament de manera que, passés el que passés en les diferents conteses electorals, l'educació no es tocava, mentre que a Catalunya i Espanya hi ha lleis educatives per donar i vendre. Paral·lelament, l'actual ministre d'Educació portuguès, João Costa, quan encara era secretari d'Estat, es va dirigir a les universitats, a les famílies, als col·legis professionals i a l'alumnat per saber què necessitaven, i va posar en marxa un gran pla d'inversions. Entendre l'educació a temps complert i com a responsabilitat de tothom és un altre dels factors que van motivar a Portugal la inversió fora de les aules. Això vol dir fomentar més les arts, l'educació física, l'anglès, etc. perquè tothom hi tingui dret, no només els qui es poden pagar la classe de música o el centre d'idiomes. En aquest context, es destaca que a Portugal hi ha escoles públiques i privades, però no concertades, i l'educació és obligatòria fins als 18 anys. Hi ha una autonomia real de centres en què es tenen en compte les necessitats de l'alumnat per determinar si és més necessari potenciar, per exemple, les arts o bé el joc. Van invertir en infraestructures educatives, a vegades tancant centres i agrupant escoles, i creant agrupaments escolars que van passar a ser competència dels ajuntaments. Una autèntica aposta de país. Prova d'això són els bons resultats acadèmics obtinguts a l'informe PISA, però a més del currículum, Portugal ha passat en 20 anys de reduir l'abandonament escolar del 50% al 6% gràcies a una educació inclusiva real perquè era social. El preu del menjador escolar és un altre dels factors que ajuden a reduir les desigualtats, i és que va des de la gratuïtat fins als 1,50 euros per a les rendes més altes. Ni Portugal ni Catalunya arriben al desitjat 6% del PIB en educació. El primer està en el 4,6% i la segona en el 4,26%. La diferència rau en que en el cas portuguès la inversió ha estat sostinguda en el temps durant les últimes dues dècades. A Portugal mai no va baixar dels 8.000 milions d'euros i ara s'està

al voltant dels 10.000 a Portugal i a Catalunya, però és que fa 20 anys a Catalunya estava en els 4.000 milions. El gran repte de país va ser revertir l'abandonament escolar prematur i, si bé un 6% encara els sembla una xifra molt elevada, a Catalunya afecta el 16,9% dels joves. Allargar la primària i començar l'institut als 15 anys són algunes de les diferències, així com els grans complexos educatius amb poliesportius, àrees de menjador i zones per a extraescolars. Aquests agrupaments escolars tindrien similituds amb els instituts escola per tal de tenir un acompanyament més personalitzat, una continuïtat pedagògica i un millor traspàs d'informació de l'alumnat.

Brian Klaas The World Is Falling Apart. Blame the Flukes

En aquest assaig extret del seu últim llibre, *Fluke: Chance, Chaos and Why Everything We Do Matters* (Scribner Book Company, 2024), Brian Klaas defensa la utilitat de la teoria del caos per explicar els esdeveniments humans. Destaca que bona part dels esdeveniments de cigne negre (inesperats i de gran impacte) dels últims temps han estat provocats per petits esdeveniments fortuïts que podrien haver tingut perfectament un altre resultat. L'autor troba exemples d'aquest efecte papallona tant en esdeveniments recents —la Primavera Àrab, el Brexit i l'elecció de Donald Trump— com en esdeveniments del passat recent o llunyà —el llançament de la bomba atòmica sobre Nagasaki o l'extinció dels dinosaures després de la caiguda d'un meteorit. Apunta, però, que en el món interconnectat i interdependent en què vivim som cada cop més vulnerables als canvis aparentment insignificants que poden capgirar-ho tot a l'instant. Segons Klaas, el fet que els humans intentem entendre aquesta realitat tan complexa a través d'un nombre limitat de factors ens dona la il·lusió que “tot passa per algun motiu”. Argumenta, però, que hi ha efectes que no tenen una causa al darrere, i que els cignes negres no són resultat dels factors més obvis, sinó del soroll de fons que les societats industrials modernes acostumen a filtrar.

Economy, welfare and equality

Nacho Álvarez Entre la Gran Recesión y la Covid: ¿hay un cambio de paradigma económico?

La política econòmica ha experimentat una gran reorientació durant els darrers anys. El temps d'excepció que hem passat -primer per la pandèmia i després per la guerra a Ucraïna- ha portat a prendre mesures extraordinàries. Ara bé, a l'article l'autor es planteja si es pot dir que hem entrat en un nou paradigma de política econòmica. És molt inusual que una mateixa generació visqui dues grans crisis econòmiques en un breu període de temps, podent així comparar-les. Però això és precisament el que ha passat amb la crisi financera del 2008-2012 i la pandèmia de COVID-19, en què es van aplicar mesures radicalment diferents. Durant la Gran Recessió dues idees van guiar la política econòmica: d'una banda, les retallades en la inversió i la despesa pública havien de propiciar una estabilitat financera més gran i, amb això, una ràpida recuperació, alhora que la desregularització laboral i la reducció salarial millorarien la competitivitat externa. Tot i això, l'aplicació conjunta d'aquestes dues idees va fracassar, ja que va portar a una dècada

perduda: el 2018 encara no s'havia recuperat el nivell d'ocupació que Espanya tenia deu anys abans. Les retallades salarials i de l'Estat del Benestar van generalitzar el malestar social i van perllongar innecessàriament la recessió. A la crisi de COVID-19 se'l va fer front de forma diametralment oposada. El Govern de coalició va impulsar una política fortament expansiva, amb l'objectiu de sostenir la demanda, les empreses i l'ocupació. Paral·lelament, els estats de la UE van mutualitzar el seu deute per emprendre un ambiciós Pla de Recuperació. A finals del 2021, l'economia espanyola deixava enrere l'impacte de la pandèmia. Tot i això, l'esclat de la guerra a Ucraïna -i el consegüent increment dels costos energètics internacionals- va tornar a situar el país davant un enorme repte. Es va assumir ràpidament que el combat contra la inflació no podia descansar en la política monetària ni en les receptes convencionals, i la regulació del mercat elèctric majorista -mitjançant el límit al gas- va permetre controlar l'increment de preus que aquest sector irradiava cap a la resta de economia. Tots aquests nous desenvolupaments de política econòmica -de tall nítidament keynesià- no han estat exempts de problemes, lògicament, però han demostrat en tot cas una notable eficàcia per complir els objectius previstos: l'ocupació va trigar tot just un any i mig a assolir el nivell previ a la pandèmia, i no deu anys com va passar amb la crisi financera; hem assistit a una ràpida reducció de la temporalitat després de la darrera reforma laboral, substituint-se un milió i mig de llocs de treball temporals per indefinits; l'augment de l'SMI ha estat compatible amb un fort ritme de creació de llocs de treball; la desigualtat el 2023 era inferior a la que existia abans de la pandèmia; i el dèficit públic ha passat del 10% del PIB el 2020 a acabar l'any 2023 al voltant del 4%. L'autor conclou que ens situem en una mena d'interregne, en què conviuen signes de superació de la vella política econòmica neoliberal amb elements inconfusibles d'ortodòxia. Avui pocs economistes discutirien la utilitat dels ERTE o d'una política fiscal expansiva en moments de crisi; o la necessitat d'un "estat emprenedor", o d'un tipus mínim efectiu a l'impost de societats que eviti el dúmping fiscal. I, alhora, la majoria dels economistes mantenen intacta la convicció que la inflació s'ha de controlar mitjançant una política monetària contractiva (fins i tot a costa de portar l'Eurozona a la vora de la recessió), o que cal fixar regles estrictes fiscals a la UE (encara que s'hi soscaven algunes inversions públiques crucials a mitjà i llarg termini).

The Economist Europe's new plan to safeguard its economy

Les publicacions recents de la Comissió Europea sobre el seguiment i la restricció de les exportacions de tecnologia sensible i la legislació sobre control de la inversió estrangera reflecteixen l'intent de la UE d'abordar els reptes econòmics, especialment en les seves relacions amb la Xina. El paquet, tot i que és menys ambiciós del que es va esbossar inicialment, té com a objectiu abordar les vulnerabilitats i alinear els esforços de seguretat econòmica entre els estats membres. El primer pas passa per comprendre els veritables interessos estratègics d'Europa. Anteriorment, la UE sovint seguia les iniciatives nord-americanes contra la Xina, exemplificada per l'experiència dels Països Baixos que van ser pressionats per prohibir les exportacions d'una empresa tecnològica holandesa. Ara els països de la UE estan revisant individualment les seves vulnerabilitats, però sorgeixen reptes a causa de les diferents capacitats analítiques, especialment als estats membres més petits. La comissió ha recomanat avaluacions de riscos, inclosos els riscos de seguretat en

indústries tecnològiques crítiques (semiconductors avançats, IA, informàtica quàntica i biotecnologia), la resiliència de la cadena de subministrament, la seguretat de les infraestructures crítiques i l'exposició a la coacció econòmica. Aconseguir un terreny comú entre 27 països amb opinions diverses planteja un repte més, amb diferències evidents en l'alineació d'Hongria amb Rússia i la Xina i la desconfiança dels grans estats membres cap a la Comissió. Aquesta, inspirant-se en l'enfocament japonès de la seguretat econòmica, proposa elevar la seguretat econòmica a un nivell polític més alt, semblant a l'enfocament a nivell ministerial del Japó. Tanmateix, la reticència a agrupar la sobirania dificulta el progrés. L'intercanvi de dades econòmiques sensibles és una barrera, ja que les institucions de la UE tenen informació limitada i els ministeris nacionals sovint competeixen en lloc de cooperar. En canvi, el flux constant d'informació que existeix al Japó entre les empreses i el govern facilita un enfocament més unificat. L'article suggereix que Europa ha de considerar iniciatives dutes a terme al Japó, com ara prendre participacions activament en empreses estratègiques i identificar béns essencials per a la supervivència nacional. Fer-se indispensable a nivell mundial, que implica una política industrial limitada orientada a sectors clau d'alta tecnologia, és una part clau de l'estratègia del Japó. Finalment, demana a la UE que avanci més ràpidament en la diversificació mitjançant acords comercials, de manera similar al compromís del Japó en nombrosos acords de lliure comerç recents. La comparació amb el Japó subratlla que Europa ha de posar-se al dia per abordar els problemes de seguretat econòmica, de llibre blanc a llibre blanc.

Eoin Drea Joint borrowing is dividing Europe from within

L'autor opina que els fons Next Generation EU, concebuts com a instrument de recuperació després de la pandèmia, aguditzen les divisions internes de la Unió de tres maneres: resten credibilitat al compromís europeu amb la disciplina fiscal i no hi ha acord sobre com es pagaran; són un pretext per establir un mercat de deute per als bons de la UE; i no actuen de manera prou ràpida. Així doncs, considera que els fons només són un instrument per passar de l'endeutament dels estats membres a l'endeutament de la UE en conjunt i una manera de distreure's dels problemes reals del bloc, que hauria de centrar-se en el mercat únic i l'assoliment de la unió bancària. Finalment, afirma que la conseqüència política més previsible és l'enduriment de les posicions dels països anomenats frugals.

Sustainability and climate change

Lleonard Barrios Sequera i ús de l'aigua

L'autor assenyala que estem patint una sequera de persistència poc habitual, però no mancaven indicis que això podria succeir. Fa anys que l'ONU i el món científic ho avisaven, però considera que a Catalunya s'ha actuat com si això fos més aviat una pel·lícula i no una realitat: Catalunya només obté un 13% de la seva demanda energètica de fonts renovables, s'han modificat corrents marítimes amb construccions costaneres que estan provocant la desaparició de moltes platges i, en relació a la sequera, s'utilitza l'aigua de manera poc eficient i es contaminen molts aqüífers subterranis. A Catalunya l'Agència Catalana de

l'Aigua regula les conques internes, que bàsicament inclouen els rius i rieres des de la frontera amb França fins el desguàs del riu Sènia, mentre que la Confederació Hidrogràfica de l'Ebre regula les conques catalanes de l'Ebre. El consum domèstic d'aigua és el més important en les conques internes, on s'acumula el 92% de la població catalana. En canvi, a les conques catalanes de l'Ebre el consum d'aigua per agricultura i ramaderia representa el 95% del total. El consum industrial representa aproximadament el 8-9% del consum d'aigua de Catalunya i no és objecte d'aquest article, malgrat que les restriccions que imposa el govern de la Generalitat de Catalunya també afecten la indústria. Segons les dades del 2020 del portal de dades obertes de la Generalitat de Catalunya, a Catalunya hi ha diferències importants de consum domèstic entre comarques. La Val d'Aran i l'Alta Ribagorça mostren consums molt elevats, per sobre els 300 litres per habitant i dia, seguides pel Baix Empordà, Pallars Sobirà i La Cerdanya, amb consums molt superiors a la mitjana de Catalunya (124 litres diaris per habitant). De les cinc comarques catalanes amb més de 400.000 habitants, quatre (Barcelonès, Vallès Occidental, Baix Llobregat i Vallès Oriental) mostren consums per sota la mitjana de Catalunya, i únicament el Maresme (125 litres diaris per habitant) està una mica per sobre. De les comarques amb un nombre d'habitants entre 190 i 400.000, el Gironès (106 litres) està per sota la mitjana catalana, el Segrià està a la mitjana (124 litres) però el Baix Camp (136 litres) i el Tarragonès (138 litres) estan per sobre la mitjana. En relació al consum d'aigua en agricultura i ramaderia, l'autor indica que el consum en ramaderia representa un percentatge molt petit comparat en el d'agricultura, però no es pot obviar que a Catalunya es dediquen prop de 60.000 ha a la producció de farratges per consum animal (2/3 mercat local i 1/3 exportació), i que dels cereals conreats més d'un 50% es destinen a pinso. En temps de bonança, quan ha plogut i nevat i els embassaments estan plens, ningú pensa que es pot arribar a la situació d'emergència que estem patint. No obstant, que a la Mediterrània hi hagi sequeres greus no és un fet poc habitual i si, a més, com ja s'ha comentat, les dades dels investigadors indiquen que aquests processos seran cada vegada més freqüents, el que es pot constatar ara és la manca de previsió i d'inversions per fer-hi front. La campanya de la Generalitat de Catalunya "la pluja no la controles, l'aixeta sí", molt encertada per cert, la podem modificar i dirigir-la a la pròpia administració, dient-li per exemple "la pluja no la controles, però les fuites sí les hauries de controlar", "la pluja no la controles, però els sistemes de regadiu sí els hauries de controlar", "la pluja no la controles, però la contaminació de l'aigua sí l'hauries de controlar". A més de fer-nos prendre consciència del problema de la manca d'aigua, per optimitzar el seu consum, l'autor afirma que caldria que l'ACA i el Govern de la Generalitat també donin explicacions de quins objectius s'han plantejat en els darrers 10 anys i quin grau de compliment s'ha assolit. Només així es podria saber si els objectius responien a les necessitats.

Martin Sokol & Jennie C. Stephens Central banks should be fighting the climate crisis

Els autors, basant-se en les seves investigacions, destaquen la importància del paper dels bancs centrals en l'acció climàtica. Afirmen que la fixació per l'estabilitat econòmica a curt termini contribueix a desestabilitzar el clima i, davant d'aquest fet afirmen que l'estabilitat a llarg termini ha de venir precedida per una disrupció creativa. Una disrupció que

transformaria el sistema financer i que podria dur-se a terme mitjançant eines de les quals ja disposen els bancs centrals. Aquests bancs acostumen a controlar la inflació a través dels tipus d'interès; així doncs, una possibilitat seria crear diferents tipus d'interès per a diferents tipus d'inversió. Les inversions climàticament justes, per exemple, podrien beneficiar-se de tipus d'interès zero o negatius.

Mariana Mazzucato A progressive green-growth narrative

Mazzucato analitza el repte al qual s'enfronta l'esquerra progressista per contrarestar l'auge del populisme de dreta, especialment en el context de les eleccions del 2024 a 76 països. Malgrat que d'entrada sembli un any rècord per a la democràcia, hi ha un augment preocupant del populisme de dreta que tendeix a culpar les polítiques que tracten el canvi climàtic de les dificultats econòmiques. L'autora argumenta que l'esquerra progressista ha d'articular una contranarrativa convincent per obtenir suport polític a la transició verda. Pren com a exemple el Regne Unit, on s'està debatent el Pla de Prosperitat Verda de 28.000 milions de lliures esterlines del Partit Laborista. En lloc de posar èmfasi en la despesa, Mazzucato suggereix concentrar-se en l'estratègia per mobilitzar inversions massives del sector públic i privat per fer del Regne Unit una superpotència d'energia neta. Argumenta que l'energia neta pot impulsar estratègies industrials, financeres i d'innovació, proporcionant noves habilitats, llocs de treball, guanys de productivitat i salaris més elevats. L'autora avança sis arguments per afavorir les iniciatives verdes. Primer, no hi ha cap contradicció entre l'acció climàtica i el creixement econòmic, ja que la indústria verda del Regne Unit creix quatre vegades més ràpid que la resta de l'economia. Segon, el finançament climàtic es considera una inversió que pot generar inversió del sector privat i impulsar l'activitat econòmica intersectorial. Tercer, les iniciatives verdes requereixen un finançament pacient, a llarg termini i obertes al risc, configurant i creant mercats mitjançant la inversió pública. Quart, les capacitats del sector públic són importants, i una política eficaç d'energia neta requereix entitats governamentals competents i ben equipades. Cinquè, cal un nou contracte social per redefinir l'associació entre el govern i les empreses, posant èmfasi en les condicions en el suport del govern a la innovació verda i a millors condicions laborals. Finalment, el pla de 28.000 milions de lliures s'ha de veure com una inversió en el futur financer del país, que reduirà la ràtio deute/PIB a llarg termini.

Innovation, science and technology

James Ball This is how the internet ends

L'autor analitza el cas de la demanda que ha presentat *The New York Times* contra OpenAI i afirma que és en gran part infundada ja que es basa en un malentès sobre com funcionen els models d'IA de nova generació, com ChatGPT. Argumenta que, tot i que hi ha preocupacions legítimes sobre la compensació pel contingut dels mitjans monetitzats per la gran tecnologia, la demanda del NYT és exagerada. L'article critica la manca d'una base de dades central per a la informació amb drets d'autor i qüestiona la viabilitat de crear-ne una, utilitzant exemples del cas del NYT on es van replicar articles coneguts a través d'Internet.

L'autor suggereix que aquestes demandes no beneficien els mitjans de comunicació, ja que es poden percebre com a egoistes, debilitant la cobertura de la tecnologia dels mitjans. A continuació, l'article centra la seva atenció en la proliferació de contingut generat per IA de baixa qualitat a Internet, utilitzant exemples com les receptes enganyoses de dolços en línia. Així, l'escriptora, Zoah Hedges-Stocks, va descobrir que la confusió generada per la IA portava a contingut sense sentit, com ara comparar l'elaboració de caramels amb un dolç escocès imaginari anomenat "scrimgeour". L'autor adverteix doncs del risc de degradació del contingut generat per la IA, citant casos en què aquesta va comprendre malament i va generar informació falsa, la qual cosa condueix a una possible degeneració d'Internet. Considera preocupant que, a mesura que la IA continua evolucionant, esborrar contingut d'Internet per obtenir dades d'entrenament podria provocar un cicle d'empitjorament del contingut, afectant no només temes d'entreteniment com el caramel i Harry Potter, sinó també el contingut de notícies. Per consegüent, l'autor insta les empreses de mitjans de comunicació a considerar implicacions més àmplies més enllà de les seves batalles immediates amb la gran tecnologia, posant èmfasi en els perills potencials de la desinformació i la degradació del contingut en línia.

Caroline Mumbs Nyce The Internet Is Being Ruined by Bloated Junk

En aquest article, l'autora observa un augment de la durada dels continguts de plataformes digitals com YouTube o TikTok, i apunta que es tracta d'una resposta als algoritmes i a les facilitats que proporcionen les plataformes per monetitzar el contingut. Afirmar que els creadors de contingut miren d'adaptar-se als algoritmes sense conèixer ben bé els indicadors de qualitat que es fan servir per prioritzar el contingut. Actualment, la majoria pensa que els vídeos més llargs tenen més repercussió. Les preferències de les plataformes van canviant i no és fàcil d'entendre com funcionen els algoritmes a causa de l'opacitat de les empreses tecnològiques. En un moment de preocupació degut al fet que la intel·ligència artificial generativa podria contaminar les xarxes, l'autor argumenta que cal tenir en compte que el contingut que consumim ja ha estat creat com a resposta a les màquines i els algoritmes.

Alondra Nelson The Right Way to Regulate AI

L'autora de l'article analitza les dificultats que té el govern dels EUA per regular el desenvolupament de les noves tecnologies d'intel·ligència artificial (IA). Defensa que cal un nou enfocament que se centri més en els avantatges de la IA i menys en els perills, i que la seguretat i la innovació no són incompatibles. Assenyala que un dels problemes que presenta la regulació de la IA és la falta d'una analogia clara amb altres innovacions tecnològiques del segle XX, per la qual cosa els models de governança actuals queden obsolets. Així doncs, proposa que en comptes de cercar precedents i reaccionar a problemes immediats, els dirigents polítics se centrin en el model de societat que volen construir. Posa d'exemple les inversions en ciència i tecnologia del govern de Joe Biden que, a més de tenir un impacte positiu en l'economia, han permès avançar en la lluita

contra el canvi climàtic i beneficiar les comunitats i regions més marginades. El govern ha cercat un enfocament similar amb el [Blueprint for an AI Bill of Rights](#), un pla mestre per a una declaració dels drets dels ciutadans davant l'ús de la IA que ha comptat amb la participació de la indústria, l'acadèmia i la societat civil. Paral·lelament, el [NIST](#) (Institut Nacional de Ciències i Tecnologia) ha desenvolupat un marc de gestió de riscos en la IA que, juntament amb el pla mestre, han servit de base per a una ordre executiva de l'octubre de 2023 que dona poders al govern per regular la IA. Finalment, l'autora destaca la importància que altres països imitin aquests esforços per regular la IA de manera que s'arribi a acordar uns principis comuns. Les agències i les institucions ja existents o de nova creació s'haurien de centrar en els riscos potencials de la IA, però també en les possibilitats que ofereix en àmbits com la salut, l'educació o l'energia. En darrer terme, subratlla que aquesta tasca no només és una qüestió tècnica i reguladora, sinó que també es tractarà de tornar als principis democràtics fonamentals.